

اثر بخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی در انگیزش و پیشرفت تحصیلی

دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهر تهران

عصمت رادمنش^۱ و اسماعیل سعدی پور^۲

چکیده

هدف از اجرای پژوهش بررسی اثر بخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی بر بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شهر تهران بود. با روش پژوهشی نیمه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون- پس‌آزمون از بین کلیه دانش‌آموزان پایه دوم دبیرستان دختران منطقه ۱۸ شهر تهران که مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ بودند تعداد ۳۰ نفر از دانش‌آموزان پایه دوم از طریق نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده و به صورت تصادفی به دو گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند. ابتدا بر روی دو گروه پرسش‌نامه‌ی انگیزش پیشرفت هرمنس اجرا شد، و معدل نوبت اول افراد مشخص شد، سپس بر گروه آزمایش برنامه آموزشی مهارت‌های اجتماعی طی هشت جلسه یک ساعته انجام و گروه کنترل هیچ برنامه آموزشی دریافت نکردند، در پایان مجدداً پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس اجرا و معدل نوبت دوم مقایسه شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کواریانس (ANCOVA) استفاده شد. نتایج نشان داد، انگیزش و پیشرفت تحصیلی گروه آزمایش از دانش‌آموزان که تحت تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی قرار گرفته‌اند نسبت به گروه کنترل، بیشتر است. از یافته‌های این پژوهش می‌توان برای بهبود پیشرفت تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان استفاده کرد. بنابراین می‌توان گفت، هدف همه‌ی فعالیت‌های آموزشی بهبود انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است که در سایه آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند افزایش معناداری داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: مهارت اجتماعی، انگیزش پیشرفت، پیشرفت تحصیلی، دانش‌آموزان

۱. نویسنده‌ی رابط: دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی (esmatradmanesh@yahoo.com)

۲ دانشیار گروه روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۱۱/۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۶/۱۶

مقدمه

انسان‌ها برای مقابله‌ی سازگارانه با موقعیت‌های متفاوت و کشمکش‌های زندگی به کارکردهایی نیاز دارند که آنان را در کسب این توانایی تجهیز کند. نوجوانی، بخشی از گستره‌ی زندگی آدمی است که افراد با مجموعه‌هایی از موانع و چالش‌هایی تحولی روبه‌رو می‌شوند. این چالش‌ها در مواردی نظیر رشد هویت و شخصیت و پیشرفت مستقل از خانواده، ایجاد ارتباط و هم‌رنگی با گروه همسالان روی می‌دهد. علاوه بر این، انتقال از دوران کودکی به بزرگسالی به موازات مجموعه‌ای از تغییرات جسمی روانی صورت می‌گیرد. این دوره، زمانی است که افراد باید نقش‌های اجتماعی را در گروه همسالان و در ارتباط با افراد جنس مخالف برآورده سازند و مهارت‌های اجتماعی را بیاموزند، شرایط و الزامات حضور در مکان‌های آموزشی را فراهم آورند و برای آینده‌ی شغلی خویش تصمیم بگیرند (جاهد مطلق، یونسی، ازخوش و فرضی، ۱۳۹۴).

بسیاری از نوجوانان از نظر هیجانی و روانی به خوبی سازگاری پیدا می‌کنند، محبوب هم‌کلاسی‌هایشان هستند و معلمان آنها را دوست دارند با این همه بخش مهمی از مشکلات این افراد مربوط به کنار آمدن با دیگران، پیدا کردن دوست و حفظ دوستی و داشتن احساس خوب به خودشان است. بعضی از این دانش‌آموزان با دیگران رفتار خصمانه‌ای دارند بعضی خجالتی و گوشه‌گیر هستند (نریمانی، پورعبدل و بشرپور، ۱۳۹۵). روابط اجتماعی جنبه اصلی زندگی افراد است، تعاملات اجتماعی بسته به ایجاد پیامدهای مثبت و منفی می‌تواند منجر به احساس شاد زیستن و لذت گردد. مهارت‌های اجتماعی برای کسب دامنه‌ای از هدف‌های اجتماعی، هیجانی و یا بین فردی مورد نیاز هستند (رضایی، ۱۳۹۶؛ حسین خانزاده، ۱۳۸۸). مهارت اجتماعی استعدادی است که باعث بروز رفتارهایی می‌شود که به صورت مثبت یا منفی تقویت می‌شوند و نه رفتارهایی که مورد تنبیه واقع می‌شوند یا توسط دیگران خاموش می‌شوند، این مهارت‌ها می‌توانند در روابط آدمی با دیگران نتایج مثبت و موفقیت‌آمیزی به وجود آورند. مهارت‌های اجتماعی شامل؛ مهارت

در تشخیص خصوصیات گروه، مهارت در ارتباط گیری با گروه، مهارت گوش دادن، مهارت هم‌دردی، مهارت در ارتباط غیر کلامی با یکدیگر وجوه مشترک دارند. در آموزش این مهارت‌ها باید بر توانایی‌های فرد برای توجه به زمینه‌های اجتماعی تأکید کنیم، یعنی این توانایی‌ها را در فرد رشد دهیم که نشانه‌هایی را که مبین حالت و وضعیت افراد گروه است به درستی تشخیص دهد و هر یک را در جای خود قرار دهد (جناابادی، ۱۳۹۵؛ فرهنگي و عبدالعلیان، ۱۳۹۵؛ کارتلیج، ترجمه نظری نژاد ۱۳۸۶).

توانایی ما برای برقراری تعامل موفقیت آمیز با دیگران و استفاده از زبان جهت کسب هدف‌های شخصی یک مهارت کلامی یا غیر کلامی به حساب می‌آید. کسب تحول و نگهداری مهارت‌های اجتماعی در طول زندگی بسیار مهم است. مهارت‌های اجتماعی با پیشرفت تحصیلی، سازش یافتگی روان‌شناختی، مهارت‌های مقابله‌ای و حتی وضعیت شغلی و استخدامی فرد رابطه دارد (سلیمانی، زاهد بابلان، فرزانه و ستوده، ۱۳۹۰؛ صبحی قراملکی، ۱۳۹۵). هم چنین فقدان یا نارسایی در مهارت‌ها و رفتارهای اجتماعی یک بخش عمده ملاک‌های تشخیص بیشتر اختلال‌های روان‌شناختی به حساب می‌آید. فقدان قابلیت اجتماعی می‌تواند منجر به طرد و گوشه‌گیری اجتماعی فرد شده و در نهایت منجر به آشفتگی روان‌شناختی گردد. در مسیر دوم آشفتگی روان‌شناختی ممکن است به دامنه وسیعی از مشکلات مانند بی‌کفایتی اجتماعی منجر شده و در نتیجه طرد و گوشه‌گیری اجتماعی به تنیدگی فرد اضافه شود. (اسپنس^۱، ۲۰۰۳).

از آنجایی که نقص در مهارت‌های اجتماعی می‌تواند تأثیرات عمیقی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد بسیاری از صاحب نظران نیاز به آموزش مهارت‌های اجتماعی را به‌عنوان بخشی از برنامه‌ریزی مدارس ضروری می‌دانند (هالاها و همکاران، ترجمه علیزاده، ۱۳۹۲). همچنین مطالعات بروفی^۲ و اورتسون^۱ (۲۰۰۵؛ به نقل از صفرزاده، ۱۳۸۹) بیانگر آن است که بین

1. Spence
2. Brophy

رفتار معلم و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. آگاهی از نیاز به آموزش مهارت‌های اجتماعی غالباً از طریق بررسی ارتباط میان رفتار اجتماعی و عملکرد تحصیلی عاید می‌شود. به نظر متخصصان این آموزش همواره حتی زمانی که معلم قصد انجام آن را ندارد به شکل برنامه درسی پنهان انجام می‌گیرد. معلم همچون پدر و مادر به زندگی کودک تسلط دارد به همین دلیل الگویی برای رفتار اجتماعی به شمار می‌آید. او خواسته یا ناخواسته از راه فرایند تقویت به رفتارهای اجتماعی کودک و نوجوان شکل می‌دهد. مکالمه طرز برخورد و رفتار معلم نشان می‌دهد که رفتارهای اجتماعی تا چه اندازه در روابط متقابل معلم و شاگرد نیز تأثیر می‌گذارد.

دانش‌آموزان که رفتار اجتماعی مثبت دارند عموماً توجه بیشتر معلم را جلب می‌کنند و میزان توفیق تحصیلی آنها بیشتر است. از آنجائی که بهبود عملکرد تحصیلی در برخی جمعیت‌ها به بهسازی مهارت‌های اجتماعی و برعکس منجر می‌شود (کارتلیج، ترجمه نظری نژاد، ۱۳۸۸).

هیر، جاگر و گرت^۲ (۲۰۰۲) بیان می‌کنند که ارتباط اجتماعی خوب و مهارت‌های اجتماعی یک نقش خوب در سلامت روانی موفقیت تحصیلی و حتی ارتباط‌های فرد در زندگی آینده همانند ازدواج و والدین شدن دارند. برنامه آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند کیفیت ارتباط نوجوانان را با نشان دادن جنبه‌هایی که آنها در ارتباطشان مشکل دارند بهبود ببخشند بر این اساس یکی از عواملی که می‌تواند به رشد خوب مهارت‌های اجتماعی در نوجوانان منجر گردد، برنامه‌هایی همانند مهارت حل تعارض، خودکنترلی، مدیریت رفتار است که احتمالاً کمک‌دهنده می‌باشند و در تحقیقات تجربی هم به اثبات رسیده است. مهارت‌های اجتماعی برای نوجوانان دارای منافع زیادی می‌باشد همانند سلامت روان، بهبود عملکرد تحصیلی و موفقیت در برقراری ارتباط با بزرگسالان و عدم چنین مهارت‌هایی نتایج منفی همانند بزهکاری و مشکلات روان شناختی به همراه دارد (صدری دمیچی و اسماعیلی قاضی‌ولوئی، ۱۳۹۵).

1. Evert son

2. Hair, jager & garrett

تالویو، برگ و لنکا^۱ (۲۰۱۵) در پژوهش خود تحت عنوان چگونه معلم‌ها از آموزش مداوم مهارت‌های تعامل اجتماعی بهره‌مند می‌شوند به بررسی نقش آموزش تعامل اجتماعی و اثرات آن بر روابط معلم و شاگرد و عملکرد تحصیلی پرداختند. تالویو و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند که آموزش مهارت‌های تعامل اجتماعی بر معلمان با تمرکز بیشتر و بهتر در راستای ارتقا سطح علمی و روابط میان فردی گام برداشته و هم فضای دلپذیرتری را برای آموزش توسط معلمان فراهم می‌سازند و هم در نهایت باعث بهبود تحصیلی دانش‌آموزان می‌گردد. محسنی حمیدالله (۲۰۱۱) نشان داد آموزش مهارت‌های اجتماعی در کاهش رفتارهای نامناسب دانش‌آموزان دبیرستانی از طریق بهبود شایستگی اجتماعی باعث بهبود عملکرد تحصیلی می‌گردد. کپروس، ستر، اوگدن و روزت^۲ (۲۰۰۲) نشان دادند که فقدان مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان موجب شکست در انجام تکالیف می‌شود. کوپر، اسمیت، کوی و داج پارکر و آشر^۳ (۱۹۸۷) در تحقیقات خود نشان داده‌اند که اختلال در مهارت‌های اجتماعی منجر به مشکلاتی کوتاه مدت و بلند مدت در عملکردهای تحصیلی روانی اجتماعی و شغلی می‌شود (گرشام، وان و کوک^۴، ۲۰۰۶). نوجوانان دارای مهارت‌های اجتماعی خوب، قادر به ایجاد پیوندهای عاطفی با دیگران هستند و علاقه بیشتری به مدرسه دارند و از لحاظ عملکرد تحصیلی، سازگاری اجتماعی و ارتباط‌های قوی با والدین نسبت به کسانی که فاقد این مهارت‌ها هستند در وضعیت بهتری هستند به علاوه این نوجوانان دارای اعتماد به نفس بالاتری هستند و احتمال کمتری دارد که افسرده شوند یا در رفتارهای خطرناک شرکت نمایند (فیلد، باندو و بندول^۵، ۱۹۹۵).

تحقیقات نشان داده‌اند آموزش مهارت‌های حل مسأله و تصمیم‌گیری بر خلاقیت (دهقانی

-
1. Talvio, berg & lonka
  2. Caparos, cetera, ogdan, rossett
  3. Kupersmidt, coie, dodge, parker, asher
  4. Gresham, Van & Cook.
  5. Field, yando, bendell

زاده، ۱۳۸۴؛ به نقل از پاکدامن ساوجی، گنجی و احمدزاده، ۱۳۹۲) و آموزش مهارت‌های ارتباطی و حل مسئله‌ی اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی (محمودی راد، ۱۳۸۶؛ به نقل از پاکدامن و همکاران، ۱۳۹۲) و بر عملکرد تحصیلی (عربگل، محمودی قرایی و حکیم شوشتری، ۱۳۸۴؛ به نقل از پاکدامن و همکاران، ۱۳۹۲)، آموزش مهارت‌های ارتباطی بر شیوه‌های حل مسأله (باباپور خیرالدین، ۱۳۸۷؛ به نقل از پاکدامن و همکاران، ۱۳۹۲) و انگیزش مدرسه (ونزل، ویچولد و سیلبریشن^۱، ۲۰۰۹) اثربخش است. با این حال، به نظر می‌رسد که این آموزش‌ها با اثرگذاری مثبت بر متغیرهای روان‌شناختی از جمله عزت نفس، بر متغیرهای شناختی و تحصیلی از جمله انگیزش تحصیلی نیز تأثیرگذار باشند. انگیزش پیشرفت به مفهوم تمایل فرد برای رسیدن به هدف، براساس مجموعه‌ای از استانداردها تعریف شده است. گیج و برلاینر (۱۹۹۲؛ به نقل از سیف، ۱۳۹۰) نیز انگیزه‌ی پیشرفت را به صورت میل یا علاقه به موفقیت کلی یا موفقیت در زمینه‌ای خاص تعریف کرده‌اند. این انگیزه در موقعیت‌های تحصیلی می‌تواند بر پیشرفت تحصیلی اثرگذار باشد. منظور از پیشرفت تحصیلی، میزان دستیابی دانش‌آموزان به اهداف آموزشی از پیش تعیین شده است که از آنان انتظار می‌رود در فرآیند کوشش‌های یادگیری خود به آن‌ها برسند (سیف، ۱۳۹۰). مطالعات نشان می‌دهد دانش‌آموزانی که انگیزه‌ی پیشرفت بالایی دارند، در تکالیف مدرسه موفق می‌شوند، این دانش‌آموزان در مقایسه با دانش‌آموزانی که انگیزه‌ی پیشرفت کمی دارند، به مدت طولانی‌تری در انجام دادن تکالیف استقامت می‌کنند و برای موفقیت بیشتر تلاش می‌کنند (اسلاوین، ۱۳۸۵).

باتوجه به نقش حیاتی انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی در دستیابی به اهداف نظام آموزش و پرورش، محققان و دست‌اندرکاران این حوزه همواره در پی افزایش پیشرفت تحصیلی و انگیزش دانش‌آموزان با شناسایی عوامل تأثیرگذار بر آن بوده‌اند؛ پژوهشگر به دنبال پاسخ به این سؤال

1. Wenzel, Weichold & Silbereisen,

است که آیا آموزش مهارت‌های اجتماعی بر انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تاثیر دارد؟

روش

طرح پژوهش حاضر از نوع مداخله‌ای و نیمه آزمایشی با استفاده از روش پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه آزمایش و کنترل است، در این پژوهش تأثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی (متغیر مستقل) بر انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه دوم دوره دوم دبیرستان دولتی دخترانه خجسته واقع در منطقه ۱۸ شهر تهران بررسی شد. طرح پژوهشی مورد استفاده نیمه تجربی این اولین اندازه‌گیری قبل از اجرای متغیر مستقل و اندازه‌گیری دوم بعد از اجرای متغیر مستقل صورت می‌گیرد. برای تشکیل گروه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی از آزمون‌ها در گروه اول (۱۵) نفر و نیمه دیگر در گروه دوم (۱۵) نفر جایگزین شدند.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان پایه دوم دبیرستان دخترانه مدارس منطقه ۱۸ شهر تهران که در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ به تحصیل اشتغال داشتند تشکیل می‌دهند. نمونه این پژوهش شامل ۳۰ نفر از دانش‌آموزان پایه دوم دوره دوم رشته علوم انسانی دبیرستان یکی از مدارس منطقه ۱۸ شهر تهران بود که به صورت تصادفی از جامعه پژوهش انتخاب شدند. برای این کار از بین کلیه مناطق ۱۹ گانه ی شهر تهران یک منطقه (منطقه ۱۸) به صورت تصادفی ساده انتخاب و از بین ۱۷ دبیرستان دخترانه دولتی یک مدرسه به طور تصادفی ساده انتخاب گردید. در این دبیرستان سه کلاس پایه دوم که مجموع آنها ۱۰۰ نفر بود، مشغول به تحصیل بودند، سپس ۳۰ نفر را انتخاب و از بین آنها ۱۵ نفر به صورت تصادفی ساده در گروه آزمایش و ۱۵ نفر هم در گروه کنترل جا گرفتند. جهت گردآوری اطلاعات از ابزار زیر استفاده شد:

پرسش‌نامه‌ی انگیزش پیشرفت هورمنس: این پرسش‌نامه را در سال ۱۹۷۰، هورمنس

ساخت که حاوی ۲۹ پرسش چهار گزینه‌ای است. نمره‌گذاری پرسش نامه با توجه به ویژگی‌های نه گانه که سؤالات براساس آن‌ها تدوین شده است، انجام می‌گیرد. روایی این پرسش‌نامه در موارد متعدد تأیید شده است؛ چنان که هرمنس برای محاسبه‌ی روایی از روایی یابی محتوا که اساس آن را پژوهش‌های قبلی درباره‌ی انگیزش پیشرفت تشکیل می‌داد، استفاده کرد. او ضریب هم‌بستگی هر سؤال را با رفتارهای پیشرفت گرا محاسبه کرد. به ترتیب از ۰/۳ تا ۰/۵۷ است. علاوه بر این هرمنس به وجود ضریب هم‌بستگی بین این پرسش‌نامه و آزمون اندریافت موضوع اشاره می‌کند. اسودی (۱۳۷۹)، با استفاده از دو روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی، روایی آزمون را به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۸۲ محاسبه کرد.

برای دسترسی به میزان پیشرفت تحصیلی از نمره‌ی معدل نوبت اول و دوم دانش‌آموزان استفاده شد.

شیوه مداخله (محتوای آموزش مهارت‌های اجتماعی): محتوای جلسات از کتاب راهنمای آموزشی مهارت‌های اجتماعی به کودکان و نوجوانان (تالیف حسین خانزاده، ۱۳۸۹) و کتاب آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان (تالیف کارتلج و میلرن، ۱۹۹۲) انتخاب گردید و پژوهشگر در طول یک ماه طی ۸ جلسه ۱ ساعته برنامه آموزشی را به صورت هفته‌ای، ۱ جلسه ارائه داد. برنامه آموزشی ارائه شده در این جلسات شامل حوزه‌های کلی زیر بود. عناوین و موضوعات برنامه آموزشی ارائه شده به شرح جدول ۱ بوده است.

جدول ۱. برنامه و مراحل اجرای آموزش مهارت‌های اجتماعی

جلسه	شرح مختصر از محتوای جلسه
اول	بعد از آشنایی و معرفی اعضا، تشریح نحوه برگزاری جلسات بیان مقررات گروه به بیان اهمیت ارتباط اجتماعی خوب و این که چرا باید با دیگران ارتباط داشته باشیم پرداخته خواهد شد و بحث در مورد اهمیت مهارت‌های اجتماعی از جمله آموزش شیوه‌های مبادله تعارفات روزمره، شروع گفتگو، ادامه مناسب، خاتمه دادن و گوش دادن همراه با تمرین و بیان اصول ارتباطی
دوم	مرور مطالب جلسه قبل به همراه آموزش ابراز وجود و عوامل مربوط به آن
سوم	آموزش نحوه تقاضا از دیگران، مهارت‌های مربوط به ابراز احساسات مثبت و منفی در ابتدای جلسه تکالیف جلسه قبل مرور می‌شود سپس نحوه تقاضا کردن درست از دیگران و راه‌ها و فنون مختلفی برای روش درست تقاضا کردن بیان خواهد شد
چهارم	آموزش نحوه ابراز احساسات خاص مانند خشم، اندوه و تشریح کنترل (خودکنترلی) با استفاده از الگو و تمرین کردن آموزش مسئولیت‌پذیری با تمرین، ابراز نظر مثبت راجع به خود در ابتدای جلسه تکالیف جلسه قبل مرور خواهد شد و در ادامه به توضیح مفهوم مسئولیت‌پذیری پرداخته می‌شود، و در آخر جلسه تکالیف خانگی مسئولیت‌پذیری به آزمودنی‌ها داده خواهد شد تصمیم‌گیری‌های مناسب و طرز نه گفتن با تمرین و ارائه تکلیف
پنجم	در ابتدای این جلسه توسط پژوهشگر نخست راجع به اهمیت تصمیم‌گیری و نیز تصمیم‌گیری درست اشاره می‌شود، و در بخش دوم جلسه نحوه نه گفتن به شرایط و تقاضاهای نامطلوب با استفاده از مهارت‌های آموخته شده پرداخته خواهد شد چگونگی مواجهه و مساله‌گشایی
ششم	آموزش چگونگی حل مشکلات خود و شیوه‌های حل مساله توضیح داده می‌شود و همین‌طور نحوه پذیرفتن و کنار آمدن با قوانین و مقررات در خانه، مدرسه یا جامعه نحوه انتقادپذیری و مهارت‌های معذرت‌خواهی با تمرین و ارائه تکلیف
هفتم	در ابتدای جلسه مباحث جلسه قبل مرور و در ادامه به توضیح انتقاد و انتقادپذیری پرداخته خواهد شد آموزش و تمرین مشارکت و همکاری و کنار آمدن با مشکلات و بحران‌ها در روابط با همسالان و اعضای خانواده
هشتم	مرور و جمع‌بندی و ارزشیابی نتایج جلسات

روش اجرا: پژوهشگر بعد از یک جلسه توجیهی در رابطه با اداره جلسات زمان و مکان آن از گروه آزمایش و کنترل پیش‌آزمون به عمل آورده و معدل ترم اول آنان را استخراج کرده و سپس از بین آنها ۱۵ نفر را که کمترین نمره را بدست آورده و هم چنین معدل پایین‌تری داشته انتخاب نمود. برای افزایش کیفیت آموزش مهارت‌های اجتماعی و بهبود اثر بخشی این آموزش‌ها دو جلسه آموزش شناخت بهتر ویژگی‌های نوجوانان و نحوه صحیح رفتار با آنها برای اولیا طراحی و اجرا گردید. پس‌آزمون ۵ روز پس از اتمام جلسات انجام گردید. روش آموزش به این ترتیب بود که ابتدا پژوهشگر موضوع هر جلسه و هدف آن را بیان می‌کرد و در حدود ۲۰ دقیقه به ارائه موضوع می‌پرداخت سپس مهارت‌ها در قالب مثال برای دانش‌آموزان ارائه می‌شد و بعد از آن دانش‌آموزان به انجام فعالیت‌های عملی ارائه شده در کلاس و بحث گروهی می‌پرداختند و پژوهشگر در مباحثات گروهی شرکت می‌کرد و راهنمایی‌های لازم را ارائه می‌داد و هم چنین بازخوردهای لازم توسط پژوهشگر به گروه ارائه می‌شد و در نهایت از آنها خواسته می‌شد موضوعات را تمرین کرده در قالب یک نمایش در کلاس ارائه دهند.

نتایج

برای تجزیه و تحلیل از آزمون تحلیل کواریانس (ANCOVA) استفاده شد. آزمون‌های انجام شده در سطح زیر ۰/۵۰ معنی‌دار تلقی گردیده است. در خصوص بررسی سوالات پرسشنامه‌ها با توجه به کدگذاری‌های انجام شده، ابتدا وضعیت میانگین پاسخگویی با توجه به طیف لیکرت استفاده شده مورد بررسی قرار داده شد. سپس میزان پایایی مربوط به هر دسته از سوالات و تعیین نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون اسمیرنوف کلموگروف مورد بررسی قرار گرفت. در جدول ۲ میانگین و انحراف معیار مربوط به دو گروه آزمایش و کنترل در دو حالت پیش‌آزمون و پس‌آزمون ارائه شده است. همان‌طور که جدول نشان می‌دهد میانگین مربوط به متغیرها در حالت‌های پیش‌آزمون برای هر دو گروه تقریباً یکسان و هم چنین میانگین مربوط به مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون در گروه کنترل نیز نزدیک به هم می‌باشند.

اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی در انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر ...

جدول ۲. آماره‌های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

کنترل (n=۱۵)		آزمایش (n=۱۵)		گروه‌ها	متغیرهای پژوهش
SD	M	SD	M		
۶/۲	۷۹/۰۷	۶/۱۸	۷۸/۲۳	پیش‌آزمون	انگیزش پیشرفت
۵/۹۷	۷۹/۲۵	۵/۴	۹۳/۰۹	پس‌آزمون	
۲/۰۱	۱۶/۲۶	۱/۸	۱۶/۲۳	پیش‌آزمون (نوبت اول)	پیشرفت تحصیلی
۲/۰۴	۱۶/۲۸	۱/۹	۱۷/۱۲	پس‌آزمون (نوبت دوم)	(معدل)

برای بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان از تحلیل کوواریانس یک راه استفاده شد. نتایج آزمون بررسی همگنی در شیب رگرسیون پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای انگیزش پیشرفت تحصیلی در گروه آزمایش و کنترل، نشان داد که شیب رگرسیون در هر دو گروه برابر است ($F=۰/۳۶$ ، $P=۰/۵۶$). در جدول ۵ نتایج تحلیل کوواریانس یک راه برای بررسی تفاوت گروه آزمایش و کنترل در پس‌آزمون با کنترل پیش‌آزمون گزارش شده است.

جدول ۳. نتایج تحلیل کوواریانس یک راه برای بررسی تفاوت گروه آزمایش و کنترل در انگیزش

پیشرفت تحصیلی					
اندازه اثر	P	F	SEM	M	گروه
۰/۸۵	۰/۰۰۱	۱۲۰/۳۱	۵/۴	۹۳/۰۹	آزمایش
			۵/۹۷	۷۹/۲۵	کنترل

همان گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود در انگیزش پیشرفت تحصیلی میانگین گروه آزمایش به طور معناداری بیشتر از میانگین گروه کنترل است. بنابراین آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند نمره کل انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان را افزایش دهد.

برای بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان از تحلیل کوواریانس یک راه استفاده شد. نتایج آزمون بررسی همگنی در شیب رگرسیون پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای انگیزش پیشرفت در گروه آزمایش و کنترل، نشان داد که شیب رگرسیون در هر دو گروه برابر است ($F=۰/۳۵$ ، $P=۰/۵۶$). در جدول ۴ نتایج تحلیل کوواریانس یک راه برای

بررسی تفاوت گروه آزمایش و کنترل در پس‌آزمون با کنترل پیش‌آزمون گزارش شده است.

جدول ۴. نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه برای بررسی تفاوت گروه آزمایش و کنترل در انگیزش

پیشرفت					
اندازه اثر	P	F	SEM	M	گروه
۰/۸۵	۰/۰۰۱	۱۲۰/۳۱	۵/۴	۹۳/۰۹	آزمایش
			۵/۹۷	۷۹/۲۵	کنترل

همانگونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود در انگیزش پیشرفت تحصیلی میانگین گروه آزمایش به‌طور معناداری بیشتر از میانگین گروه کنترل است. بنابراین آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند نمره کل انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان را افزایش دهد.

هم چنین برای بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از تحلیل کوواریانس یک راهه استفاده شد. نتایج آزمون بررسی همگنی در شیب رگرسیون پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای پیشرفت تحصیلی در گروه آزمایش و کنترل، نشان داد که شیب رگرسیون در هر دو گروه برابر است ($F=0/06, P=0/80$). در جدول ۵ نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه برای بررسی تفاوت گروه آزمایش و کنترل در پس‌آزمون با کنترل پیش‌آزمون گزارش شده است.

جدول ۵. نتایج تحلیل کوواریانس یک راهه برای بررسی تفاوت گروه آزمایش و کنترل در پیشرفت

تحصیلی					
اندازه اثر	P	F	SEM	M	گروه
۰/۵۳	۰/۰۰۲	۲۰/۰۸	۱/۹	۱۷/۱۲	آزمایش
			۲/۰۴	۱۶/۲۸	کنترل

همان گونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود در انگیزش پیشرفت تحصیلی میانگین گروه آزمایش به‌طور معناداری بیشتر از میانگین گروه کنترل است. بنابراین آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند نمره کل انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان را افزایش دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

آنچه مدارس برای موفقیت افراد در صحنه‌ی چالش‌های زندگی به آنان اعطا می‌کند، شکل دهنده‌ی انتظارات قرن جدید است. در نتیجه برای رویارویی با این چالش‌ها می‌باید محیط آموزشی و یادگیری به‌گونه‌ای خلق شود که با طبیعت زندگی همگون باشد و به دانش‌آموزان کمک کند با انتظارات در حال رشد و تحول مواجه شوند. نتایج به‌دست آمده از پژوهش حاضر نشان داد که پس از آموزش مهارت‌های اجتماعی نمره‌های انگیزش پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در مقایسه با گروه کنترل افزایش داشته است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت آموزش مهارت‌های اجتماعی، انگیزش پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را به طور معنی‌داری افزایش می‌دهد.

اثربخشی مهارت‌های اجتماعی در پژوهش‌های مختلفی از جمله مطالعه بیرامی و مرادی (۲۰۰۷)، درودیان (۲۰۱۱)، مک ایتوس و وایوقل و زارایوزا^۱ (۱۹۹۱) بیان شده است. نتایج پژوهش مؤمنی و همکاران (۲۰۱۲) نشان داد آموزش مهارت‌های اجتماعی تأثیر مثبت بر افزایش صلاحیت اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان ناتوان یادگیری دارد. پژوهش‌های بری، کلارک، جن سینک و پاتل^۲ (۲۰۱۳) نشان داد آموزش مهارت‌های اجتماعی سبب کاهش اضطراب، افزایش فعالیت‌های اجتماعی، بهبود حرمت خود و استفاده از راهبردهای مقابله‌ای مناسب می‌گردد. پژوهش‌های دیگر که با هدف بررسی اثرات آموزش مهارت‌های اجتماعی و آرام‌سازی بر خودپنداشت و رفتار کلاس دانش‌آموزان با ناتوان یادگیری انجام شد نشان داد که آموزش مهارت‌های اجتماعی اثرات مثبت بیشتری در مقایسه با آرام‌سازی بر خودپنداشت این دانش‌آموزان داشت (آمرکانر و سومرلین^۳، ۱۹۸۲). پژوهش بیرمن و فورمن^۴ (۱۹۸۴) نیز نشان داد

1. McIntosh, Vaughn & Zaragoza.
2. Barry, Clarke, Jenkins & Patel.
3. Amerikaner & Summerlin.
4. Bierman, Furman

که آموزش مهارت‌های اجتماعی مشارکت و پذیرش کودکان را افزایش می‌دهد.

الکسنین^۱ و الکسنین (۲۰۰۵) مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی را در مشکلات یادگیری و رفتاری مؤثر می‌دانند، و نشان دادند کسانی که تحت آموزش مهارت‌های اجتماعی، ارتباطی و ابراز وجود قرار گرفتند، از لحاظ پیشرفت تحصیلی موفقیت بهتری کسب کردند. در نتیجه، با یادگیری ارتباط مؤثر با دیگران و افزایش سطح اعتماد به نفس، میزان مشکلات رفتاری از جمله پرخاشگری کاهش یافت. گرشام، واتسون و اسکینر^۲ (۲۰۰۱) بیان نمودند مهارت‌های اجتماعی برای توانایی تعامل با محیط، سازگاری با آن و عملکرد در آن حیاتی می‌باشد. در صورت نداشتن تعاملات مثبت با همسالان و معلمان در خطر بسیاری از پیامدهای منفی از جمله ترک تحصیل، عملکرد تحصیلی ضعیف و حذف از جامعه می‌باشد. توانایی تعامل موفق با همسالان و بزرگسالان یکی از مهمترین جنبه‌های رشد دانش‌آموزان است.

کوپر اسمیت و داج^۳ (۲۰۰۴) در تحقیقات خود نشان دادند که اختلال در مهارت‌های اجتماعی منجر به مشکلات کوتاه مدت و بلند مدت در عملکردهای تحصیلی روانی اجتماعی و شغلی می‌شود. اولین و ساوسدا (۲۰۰۹) در بررسی آموزش مهارت‌های اجتماعی و مدیریت خود روی رفتارهای ناسازگار و عملکرد تحصیلی نشان دادند مهارت‌های اجتماعی مناسب می‌تواند نقش مهمی در یکپارچگی دانش‌آموزان در زمینه‌ی مدرسه بازی کند و باعث ایجاد مهارت‌های ارتباطی مناسب، افزایش مهارت‌های شناختی و بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود. کپروس و همکاران^۴ (۲۰۰۲) نشان دادند که فقدان مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان موجب شکست در انجام تکالیف می‌شود و آموزش مهارت‌های اجتماعی در موفقیت کلی در عملکرد

-
1. Elksnin
  2. Gresham, Watson, Skinner,
  3. Coppersmith & Dodge
  5. Caparos

تحصیلی نقش داشته است. بندول و همکاران (۱۹۹۵)، به نقل از گروبن، پرن، استادلن و کلitzینگ^۲ (۲۰۱۱) نشان دادند نوجوانان دارای مهارت اجتماعی خوب قادر به ایجاد پیوندهای عاطفی با دیگران هستند و علاقه بیشتری به مدرسه دارند و از لحاظ عملکرد تحصیلی و سازگاری اجتماعی نسبت به کسانی که فاقد این مهارت‌ها هستند در وضعیت بهتری قرار دارند.

آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان را ارتقا بخشد و باعث ایجاد تلاش بیشتر برای انجام تکالیف مدرسه و کلاس شود و در نتیجه باعث بهبود عملکرد تحصیلی گردد (برندت و کریمستن، ۲۰۰۲)

آموزش مهارت‌های اجتماعی یک رویکرد نظام‌مدار به تدریس مهارت‌های میان‌فردی است مثل مهارت‌های گفتگو ابراز وجود تقویت این آموزش‌ها به شکل فردی می‌تواند باعث بهبود اثر بخشی روابط میان فردی شود (موزور و گوتلیپ^۳، ۲۰۱۴). کودکانی که فقدان مهارت‌های اجتماعی دارند اغلب توسط همسالان طرد می‌شوند و در تعامل با والدین و معلمان مشکلاتی دارند و عملکرد تحصیلی ضعیفی دارند (وارنر^۴، ۲۰۰۵). در تبیین این فرضیه می‌توان چنین گفت مهارت‌های اجتماعی به‌عنوان پایه و اساس ارتباطات، نقش مهمی در جامعه‌پذیری و تعامل با دیگران دارند. معمولا کودکان که از مهارت‌های اجتماع بالایی برخوردارند پذیرش و محبوبیت بیشتری در بین همسالان خود دارند و تعاملات مثبت با دیگران به احتمال زیاد می‌تواند موجب افزایش عزت نفس و زمینه‌ساز شکل‌گیری هویت مثبت در این کودکان باشد. از طرف دیگر مهارت‌های اجتماعی مناسب خود می‌تواند به‌عنوان یک سپر محافظت در مقابل طرد، انزوا و مشکلات تحصیل کودکان عمل کند.

مهارت‌های اجتماعی بالا در کودکان هم چنین می‌تواند منجر به حل بهتر مسائل، درک بهتر

1. Cendell
2. Groben, perren, Stadelman & Klitzing
3. Gottlieb
3. warnez

انگیزه و احساسات دیگران و در نتیجه برخورداری از حمایت‌های اجتماعی شود، با توجه به این که غایت همه‌ی فعالیت‌های آموزشی بهبود عملکرد تحصیلی و موفقیت تحصیلی و شغلی دانش‌آموزان می‌باشد، علاوه بر امکانات آموزشی و داشتن فضای آموزشی مناسب محیطی امن و آرام و معلم‌های آموزش دیده مجرب نیازمند به تعاملات مثبت و سازنده در سایه آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌باشیم زیرا فقط داشتن روابط میان فردی مناسب در بین همسالان در کلاس و معلم و شاگرد می‌تواند محیطی دلپذیر را بهمراه یک ارتباط رضایت بخش فراهم سازد و ما را در جهت رسیدن به اهداف آموزشی مناسب هدایت نماید.

هان، کوک، یئو، آنگ و چونگ^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی عنوان کردند هر چه ادراک دانش‌آموز از مدرسه حمایت‌گراانه و مثبت باشد دانش‌آموزان در انتقال به سطوح بالاتر تحصیلی با انگیزه و علاقه بیشتری وارد شده و تعارض و تضاد کمتری را بین خود و معلم‌هایشان احساس می‌کنند و در نتیجه عملکرد تحصیلی آنان بهبود می‌یابد.

دلیل احتمالی برای ارتقای میزان سازگاری اجتماعی آزمودنی‌ها، اکتساب و به کارگیری مهارت‌های اجتماعی، پایه و مبنایی است که ارتباط‌های میان فردی بر اساس آن ساخته می‌شود. دانش‌آموزانی که مهارت‌های اجتماعی را به طور واقعی یاد می‌گیرند، تمرین می‌کنند و شایستگی خود را به کار می‌گیرند، قطعاً می‌توانند در ورود به گروه همسالان و دوست‌یابی موفق باشند، تعاملی مثبت در روابط خود با همسالان داشته باشند و دامنه‌ای از رفتارهای مقبول را از خود نشان دهند.

کودکان و نوجوانانی که قواعد اجتماعی گروه همسالان را به خوبی یاد می‌گیرند و نیز روابط قوی و مستحکمی با اعضای خانواده و اجتماع برقرار می‌کنند، به احتمال زیاد، سطح بالایی از سازگاری اجتماعی را از خود بروز خواهند داد؛ دانش‌آموزانی که به خوبی

1. huan, quek, yeo & chong

مهارت‌های اجتماعی را به دست می‌آورند و از نظر اجتماعی رفتارهای مطلوب‌تری از خود نشان می‌دهند، مفهوم خود مثبت‌تری دارند و این امر موجب می‌شود محدودیت‌ها و توانایی‌های خود را به شیوه صحیح‌تری ارزیابی، درک و پذیرش کنند.

در تبیین این فرضیه می‌توان چنین گفت: با توجه به این که غایت همه‌ی فعالیت‌های آموزشی بهبود عملکرد تحصیلی و موفقیت تحصیلی و شغلی دانش‌آموزان می‌باشد، علاوه بر امکانات آموزشی و داشتن فضای آموزشی مناسب محیطی امن و آرام و معلم‌های آموزش دیده مجرب نیازمند به تعاملات مثبت و سازنده در سایه آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌باشیم زیرا فقط داشتن روابط میان فردی مناسب در بین همسالان در کلاس و معلم و شاگرد می‌تواند محیطی دلپذیر را به همراه یک ارتباط رضایت بخش فراهم سازد و ما را در جهت رسیدن به اهداف آموزشی مناسب هدایت نماید.

از آنجائی که آموزش مهارت‌های اجتماعی باعث بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود پیشنهاد می‌شود این آموزش در شکل برنامه ضمن خدمت فرهنگیان و مراکز تربیت معلم بعنوان یک واحد آموزشی الزامی گنجانده شود تا معلم‌ها آگاهی لازم را برای چگونگی برقراری ارتباط مناسب کسب کنند تا بتوان از این طریق به هدف آموزشی که همانا بهبود عملکرد تحصیلی و موفقیت دانش‌آموزان در امور آموزشی است برسیم. آموزش مهارت‌های اجتماعی مناسب و فراهم کردن فرصت‌ها و تجاربی که تعاملات اجتماعی را افزایش دهد، موجب می‌شود دانش‌آموزان بتوانند راهبردها و مهارت‌های اجتماعی را در تمام محیط‌ها و موقعیت‌های واقعی زندگی تمرین کنند و به کار بندند. بدیهی است فراهم کردن این گونه فرصت‌ها، مسئولیت تمام کسانی است که به نحوی با این دانش‌آموزان در ارتباط هستند و برنامه‌های آموزش تلفیقی و فراگیر را باور کرده‌اند.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به تک جنسیتی بودن نمونه اشاره کرد و پیشنهاد می‌گردد که در مطالعات دو جنس را مورد بررسی قرار دهند. محدودیت دیگر استفاده از

ابزارهای خود گزارش دهی است. بسیاری از این ابزارها ممکن است پاسخ‌هایی را جمع‌آوری کنند که دیگران فکر می‌کنند باید درست باشد. افراد ممکن است خویشتن‌نگری کافی نداشته باشند و مسئولانه به گویه‌ها پاسخ ندهند.

منابع

- پاکدامن ساوجی، آذر؛ گنجی، کامران و احمدزاده، محمود (۱۳۹۲). تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه‌ی علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، ۱۲(۴۷)، ۲۴۵-۲۴۵.
- جنابادی، حسین (۱۳۹۵). تأثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر افزایش اعتماد به نفس کودکان دارای اختلال یادگیری کلامی و کودکان دارای اختلال یادگیری غیرکلامی. مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری، ۶(۲)، ۷۰-۸۲.
- جاهد مطلق، عذرا؛ یونسی، سید جلال؛ ازخوش، منوچهر و فرضی، مرجان. (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش تاب‌آوری بر فشار روانی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی ساکن خوابگاه. مجله‌ی روان‌شناسی مدرسه، ۴(۲)، ۷-۲۱.
- حسین خانزاده، عباسعلی (۱۳۸۸). آموزش مهارت‌های اجتماعی بر کودکان و نوجوانان. تهران، انتشارات رشد فرهنگ.
- رضایی، سعید (۱۳۹۵). تدوین برنامه آموزش مهارت‌های اجتماعی و بررسی اثربخشی آن بر کفایت اجتماعی کودکان با اختلال یادگیری غیرکلامی و اختلال اتیسم عملکرد بالا. مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری، ۶(۴)، ۶۷-۸۲.
- سیف، علی اکبر. (۱۳۹۰). روان‌شناسی پرورشی. تهران: نشر دوران.
- صبحی قراملکی، ناصر (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش به روش خودآموزی کلامی بر بهبود پردازش هیجانی و مهارت اجتماعی دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری خاص. مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری، ۵(۳)، ۷۱-۸۸.

اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی در انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر ...

- صدری دمیرچی، اسماعیل و اسماعیلی قاضی ولوئی، فریبا (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی - هیجانی بر تنظیم شناختی هیجان و مهارت‌های اجتماعی کودکان دارای اختلال یادگیری خاص. مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری، ۵(۴)، ۵۹-۸۶.
- صفرزاده، مریم (۱۳۸۹). اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی بر کاهش احساس تنهایی زنان سرپرست خانوار. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی.
- کارتلیج، جی و میلیون (۱۳۸۶). آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان، ترجمه نظری نژاد ۱۳۸۵، مشهد: آستان قدس رضوی.
- فرهنگی، عبدالحسن و عبدالعلیان، مریم (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش مهارت‌های اجتماعی بر خودپنداره و حساسیت اضطرابی دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری. مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری، ۵(۴)، ۴۳-۵۸.
- نریمانی، محمد؛ پورعبدل، سعید و بشرپور، سجاد (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش مبتنی بر پذیرش / تعهد بر کاهش اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان دارای اختلال یادگیری خاص. مجله‌ی ناتوانی‌های یادگیری، ۶(۱)، ۱۴۰-۱۲۱.
- هالاهان، لوویر؛ جان، کافمن؛ ویس، مارگارات و الیزابت، مارتینز. (۱۳۹۲). اختلالات یادگیری: مبانی، ویژگی‌ها و تدریس مؤثر. ترجمه علیزاده. تهران: ارسباران.
- Amerikaner, M. & Summerlin, M. L., (1982). Group counseling with learning disabled children: effects of social skills and relaxation training on self-concept and classroom behavior. *Journal Learning Disability*. 15 (6): 340-300.
- Barry, M. M., Clarke, A. M., Jenkins, R. & Patel, V. (2013). A systematic review of the effectiveness of mental health promotion interventions for young people in low and middle income countries. *BMC Public Health*;13:835-860.
- Bayrami, M. & Moradi, A. R. (2007). The Effect of teaching social skills on competence of students (felner model). *Journal of Psychology*. 1(4):47-67. (Persian).
- Bierman, K, L., Furman, W. (1984). The effects of social skills training and peer involvement on the social adjustment of preadolescents. *Child Development*. 55 (1): 151-62.
- Coppersmith, J-B., & Dodge, K. A. (2004). Preadolescent peer status aggression and school adjustments predictors of externalizing problems in adolescence *Child Development*, 1, 1350-1362.

- Dorudian, Z. (2011). The impact of role-playing technique on social adjustment and academic achievement in dyscalculia students of Tehran province, academic year 87-88. *Journal of Psychology of Exceptional Individuals*, 1(2):85-101. (Persian).
- Elksnin, L. K, Elksnin, N. (2005). Teaching Social Skills to Students with Learning and Behavior Problems, *Intervention in School and Clinic*, 33 (3): 131-140.
- Groben, M. perren, S. Stadelman, S. Klitzing, k. (2011). E motional symptoms from kinder garden to middle childhood associations with self-and other- oriented Social skills *Eurchild Addotes psychiatry*, 20: 3-15.
- Gresham, F.M., Watson, T.S. & Skinner, C. H. (2001). Functional behavioral assessment: Principles, procedures, and future directions, *School Psychology Review*, 30(2), 156-172.
- Gresham, F. M., Van, M. B., & Cook, C. R. (2006). Social skills training for teaching replacement behaviors: Remediating acquisition deficits in at-risk students, <http://www.Proquest.com>.
- Huan, V. S., Quek, G. C. L., Yeo, L. S., Ang, R. P., & Chong, W. H. (2012). How teacher-student relationship influenced student attitude to teachers and school.. *Asia-Pacific Education Researcher.*, 21,(4), 151-159.
- McIntosh, R., Vaughn, S., Zaragoza, N. (1991). A review of social interventions for students with learning disabilities. *Journal Learning Disability*, 24 (8) :451-8.
- Momeni, S., Barak, M., Kazemi, R., Abolghasemi, A., Babaei, M., Ezati, F. (2012). Study of the Effectiveness of Social Skills Training on Social and Emotional Competence among Students with Mathematics Learning Disorder. *Creative Education*; 3(8):1307-1322.
- Narimani, M., Pourabdol, S. & Basharpour, S (2016). The effectiveness of acceptance/commitment training to decrease social anxiety in students with specific learning disorder. *Journal of Learning Disabilities*, 6 (1), 121-140. (Persian)
- Talvio, M., Berg, M., Litmanen, T. & Lonka, K. (2016) The Benefits of Teachers' Workshops on Their Social and Emotional Intelligence in Four Countries. *Creative Education*, 7, 2803-2819.
- Spence, S. H. (2003) Social Skills Training with children and Young people: Theory, Evidence and practice child and Adolescent mental Health Volume 8. No. 2/pp. 84-96. School of Psychology University of Queensland Australia.
- Vincent, C., Horner, R. H., & Sugai, G. (2002). Developing Social. Competence foe all students Eric clearinghouse on Disabilities and Gifted Education Arlington. Va. Eric OSEP special project.
- Wenzel, V. Weichold, K. & Silbereisen, R. (2009), The Life Skills program IPSY. Positive influence on school bonding and prevention of substance misuse, *Journal of Adolescence*, 32, 1391-1401.
- Waenes, E. D. Sheridan, S. M., Geske, J. & Warnes, W. A. (2005). A contextual approach to the assessment of social skills Identifying meaningful behaviors for social competence. *Psychology in school* 42(2), 233-247.

The influence of social skills training on motivation and educational progress of female high school students of Tehran

E. Radmanesh¹ & E. Saadi pour²

Abstract

The present study aims at investigating the influence of social skills training on motivation and educational progress of high school students of Tehran. Among all second grade high school female students of Tehran (DISTRICT 18) studying in the academic year of 2014-2015, 30 students were randomly selected and classified into two groups of experimental and control through quasi-experimental methodology and pre- and posttests. First, the progress motivation questionnaire of Hermess was run on two groups, and the average of their first semester was identified. Then, the program of social skills training was administered on the experimental group through 8 one-hour sessions while the control group received no training program. Finally, the progress motivation questionnaire of Hermess was readministered and the average of the second semester was identified and compared. In order to analyze the data, we made use of Covariance Analysis (ANCOVA). As indicated by the results of the study, motivation and educational progress were high among experimental group receiving social skills training compared to the control group. The results of the present study can be applied for improving educational progress and motivation of students. All educational activities aiming at improving the progress motivation and educational progress of the students can be significantly increased through social skills training.

Keywords: Social skills, progress motivation, educational progress

1. Corresponding Author: Ph.D. candidate in Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University (esmatradmanesh@yahoo.com)

2. Associate Professor of Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University